[1964] 7 ఎస్ సి ఆర్ 646

1964, ఏప్రిల్ 6

డి.సి. దివాస్ మొహిద్దీన్ సాహిబ్ మరియు కుమారులు

v.

ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్, మద్రాస్

[పి.బి.గజేంద్రగడ్కర్, సి.జె., కె.ఎన్.డబ్ల్యు.అంచూ మరియు కె.సి.దాస్ గుప్తా, జె.జె.]

పారిశ్రామిక వివాదం-యజమాని మరియు ఉద్యోగి-సంబంధం -ప్రతి కేసు యొక్క పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

పిటిషనర్లు, బీడీ ఆందోళనల యజమానులు, వారి కార్మికుల మధ్య పారిశ్రామిక వివాదాల ప్రస్తావనపై పిటిషనర్లు ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్ ముందు వాదించారు, ప్రశ్నార్థకమైన కార్మికులు తమ పనివారు కాదని, స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్ల పనివారు అని వాదించారు. కాంట్రాక్టర్లు పిటిషనర్ నుంచి సెలవులు, పొగాకు తీసుకుని బీడీల తయారీకి కూలీలను నియమించుకోవడమే పనిగా ట్రిబ్యునల్ సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా గుర్తించింది. బీడీలు తయారైన తర్వాత కాంట్రాక్టర్లు వాటిని కార్మికుల నుంచి వెనక్కి తీసుకుని పిటిషనర్లకు అందజేశారు. పనివారు ఆకులను ఇంటికి తీసుకెళ్లి అక్కడ కోస్తారు, అయితే ఆకులను పొగాకుతో నింపడం ద్వారా వాస్తవంగా రోలింగ్ చేసే ప్రక్రియ కాంట్రాక్టర్ల కర్మాగారాలు అని పిలువబడే వాటిలో జరిగింది. కాంట్రాక్టర్లు కార్మికులకు హాజరు రిజిస్టర్ పెట్టుకోలేదు, నిర్ణీత వేళల్లో వచ్చి వెళ్లాలనే షరతు లేదు, ప్రతిరోజు పనులకు రావాల్సిన అవసరం లేదు: కొన్నిసార్లు గైర్హాజరైతే కాంట్రాక్టర్లకు సమాచారం ఇచ్చారు, కొన్నిసార్లు వారు చేయలేదు. సెలవు లేకుండా కూడా కార్మికులు గైర్హాజరైతే ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేమని

కాంట్రాక్టర్లు చెబుతున్నారు. బీడీలను పిటిషనర్లకు అందజేసిన తర్వాత కార్మికులకు పీస్ రేట్లకు చెల్లింపులు జరిగాయి. పొగాకు ధర, ఇప్పటికే నిర్ణయించిన ఆకుల నుంచి కొంత మొత్తాన్ని మినహాయించి, బీడీలు వేసిన కార్మికులకు వేతనాలు చెల్లించిన కాంట్రాక్టర్లకు కొంత మొత్తాన్ని చెల్లించే విధానం ఉండేది. కార్మికులకు డబ్బులు చెల్లించిన తర్వాత మిగిలేది చేసిన పనికి కాంట్రాక్టర్ కమీషన్ అవుతుంది. ముడి సరుకును అమ్మడం లేదని ట్రిబ్యునల్ తేల్చి చెప్పింది. మెటీరియల్ లేదా ఫినిష్డ్ ప్రొడక్ట్స్, ఎందుకంటే, ఒప్పందం ప్రకారం, బీడీలు తిప్పకపోతే, ముడి పదార్థాలను అప్పీలుదారులకు తిరిగి ఇవ్వాలి మరియు కాంట్రాక్టర్లు ముడి పదార్థాలను ఇతరులకు విక్రయించకుండా నిషేధించబడ్డారు. అంతేకాకుండా తయారు చేసిన బీడీలను ముడిసరుకు సరఫరా చేసిన వారికి మాత్రమే అందజేయగలిగారు. పిటిషనర్లు నిర్ణయించిన ముడిపదార్థాలు మరియు ఫినిష్డ్ ఉత్పత్తుల ధరలు ఎల్లప్పుడూ ఒకేలా ఉంటాయి మరియు మార్కెట్ రేటు ప్రకారం ఎప్పుడూ హెచ్చుతగ్గులకు లోనుకావు. బీడీ కార్మికులు పిటిషనర్ల ఉద్యోగులు అని, కాంట్రాక్టర్లు అని పిలవబడే వారు కాదని, పిటిషనర్ల బ్రాంచ్ మేనేజర్ల ఉద్యోగులు మాత్రమేనని ట్రిబ్యునల్ తేల్చింది. దీంతో పిటిషనర్లు హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్లు దాఖలు చేయగా, బీడీ రోలర్ గానీ, మధ్యవర్తి గానీ పిటిషనర్ల ఉద్యోగి కాదని పేర్కొంటూ రిట్ పిటిషన్లను అనుమతించారు. కార్మికుల అప్పీలుపై అప్పీల్ కోర్టు అప్పీలును అనుమతించి ట్రిబ్యునల్ తీర్పును, ముగింపును పునరుద్ధరించింది. సర్టిఫికేట్ ద్వారా అప్పీలుపై:

మధ్యవర్తులు కేవలం యాజమాన్యం నియమించిన బ్రాంచ్ మేనేజర్లు మాత్రమేనని, పిటిషనర్లకు, బీడీ రోలర్లకు మధ్య యజమానులు, ఉద్యోగుల సంబంధాలు ఉన్నాయని ట్రిబ్యునల్ ఇచ్చిన నిర్ధారణ సరైనదేనని అప్పీల్ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

ధరంగాధర కెమికల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్, వి. సౌరాష్ట్ర రాష్ట్రం, [1957] ఎస్.సి.ఆర్. 152, శ్రీ చింత్మన్ రావు వి. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం, (1958) ఎస్.సి.ఆర్. 1340, శ్రీ బిర్దియా శర్మ వి. మొదటి సివిల్ జడ్జి నాగపూర్, [1961] 3 ఎస్.సి.ఆర్. 161, శంకర్ బాలాజీ వాజే వి. మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం,

(1962) సప్ప్ 1 ఎస్.సి.ఆర్. 249 మరియు బికుసు యమసా కాస్లిత్రియా (పి) లిమిటెడ్ వి. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, [1964] 1 ఎస్.సి.ఆర్. 860, చర్చించబడింది.

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీళ్ల సంఖ్యలు 721 మరియు 791 ఆఫ్ 1963. మద్రాసు హైకోర్టు 1962 ఫిబ్రవరి 16న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల నుంచి ధ్రువీకరణ పత్రం, స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా అప్పీళ్లు వరుసగా 959 రిట్ అప్పీల్స్ నంబర్లు 16, 15లో ఉన్నాయి.

1963 నాటి సి.ఎ.నెం.721లో అప్పీలుదారుగా వి.పి.రామన్, ఆర్.గంపతీ అయ్యర్ వాదనలు వినిపించారు.

జి.బి.పాయ్, జె.బి.దాదాచాంజీ, O. సి.మాథుర్ మరియు రవీందర్ నారాయణ్, పిటిషనర్ లిన్ సి.ఎ నెం.791/63).

టి.ఎస్. వెంకటరామన్, ప్రతివాది నెం.2 (రెండు అప్పీళ్లలో).

ఏప్రిల్ 6, 1964. కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో..

వాంచూ జె. - స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా ఈ రెండు విజ్ఞప్తులు ఒక సాధారణ ప్రశ్నను లేవనెత్తుతాయి మరియు కలిసి నిర్ణయించబడతాయి. పిటిషనర్లు రెండు బీడీ ఆందోళనల యజమానులు. మద్రాసు ప్రభుత్వం మూడు విషయాలకు సంబంధించి అప్పీలుదారులకు, వారి పనివారికి మధ్య తలెత్తిన వివాదాన్ని ప్రస్తావించింది. అయితే ప్రస్తుత అప్పీళ్లలో మేము ఒక విషయం గురించి మాత్రమే ఆందోళన చెందుతున్నాము, అంటే పిటిషనర్ల ఏజెంట్ల క్రింద పనిచేసే కార్మికుల వేతనాల్లో రెండు అణాలను తగ్గించడం సమంజసమేనా మరియు కార్మికులకు ఎటువంటి ఉపశమనం లభిస్తుంది.

ట్రిబ్యునల్ ముందు పిటిషనర్ల వాదన ఏమిటంటే, ప్రశ్నార్థకమైన కార్మికులు తమ పనివారు కాదని, అందువల్ల వారికి మరియు కార్మికులకు మధ్య యజమానులు మరియు ఉద్యోగుల మధ్య ఎటువంటి సంబంధం లేదని, రిఫరెన్స్ అసమర్థంగా ఉందని, వారికి మరియు

సంబంధిత కార్మికులకు మధ్య ఎటువంటి పారిశ్రామిక వివాదం ఉండదని, సంబంధిత కార్మికులు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్ల పనివారు అని వారి వాదన. పిటిషనర్ల ఆందోళనల్లో బీడీల తయారీకి సంబంధించి కాంట్రాక్టర్లు పిటిషనర్ల నుంచి సెలవులు, పొగాకు తీసుకుని బీడీల తయారీకి కూలీలను నియమించుకున్నారని ఇరుపక్షాలు సమర్పించిన సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా ట్రిబ్యునల్ గుర్తించింది. బీడీలు తయారైన తర్వాత కాంట్రాక్టర్లు వాటిని కార్మికుల నుంచి వెనక్కి తీసుకుని పిటిషనర్లకు అందజేశారు.

పనివారు ఆకులను ఇంటికి తీసుకెళ్లి అక్కడ కోశారు; ఏదేమైనా ఆకులను పొగాకుతో నింపడం ద్వారా వాస్తవంగా రోలింగ్ చేసే ప్రక్రియ కాంట్రాక్టర్ కర్మాగారాలు అని పిలువబడే వాటిలో జరిగింది. కాంట్రాక్టర్లు కార్మికులకు హాజరు రిజిస్టర్ పెట్టలేదు. నిర్ణీత సమయానికి వచ్చి వెళ్లాలనే షరతు కూడా లేదు. ప్రతిరోజు పనులకు రావాల్సిన పనివారు కూడా గైర్హాజరైతే కాంట్రాక్టర్లకు సమాచారం ఇచ్చి కొన్నిసార్లు రాలేదు. అయితే సెలవు లేకుండా కూడా కార్మికులు గైర్హాజరైతే ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేమని కాంట్రాక్టర్లు చెబుతున్నారు. పీస్ రేట్లకు కార్మికులకు చెల్లింపులు జరిగాయి. బీడీలను పిటిషనర్ కు అందజేసిన తర్వాత చెల్లింపు జరిగింది. కాంట్రాక్టర్లకు సరఫరా చేసే పొగాకు, ఆకుల ధరలను నిర్ణయించి 9ఎఫ్ రోలింగ్ పనులు జరిగే ప్రదేశాలకు తీసుకెళ్లి కార్మికులకు ఇచ్చే విధానం ఉంది. మరుసటి రోజు తయారు చేసిన బీడీలను కాంట్రాక్టర్లు పిటిషనర్ల వద్దకు తీసుకువెళ్లి, అప్పటికే నిర్ణయించిన పొగాకు, ఆకుల ధర నుంచి కొంత ధరను మినహాయించి బీడీలకు కొంత ధర చెల్లించారు. మిగిలిన మొత్తాన్ని కాంట్రాక్టర్లకు చెల్లించి, బీడీలు వేసిన కార్మికులకు చెల్లించారు. వారి వేతనాలు.. వర్క్ మెన్ కు డబ్బులు చెల్లించిన తర్వాత మిగిలేది చేసిన పనికి కాంట్రాక్టర్ కమీషన్ అవుతుంది. పిటిషనర్లకు, కాంట్రాక్టర్లకు మధ్య ఇదే తరహాలో లిఖితపూర్వక ఒప్పందాలు జరిగాయని, అయితే పేపర్ బుక్స్ లో అలాంటి అగ్రిమెంట్ ఏదీ ముద్రించలేదని పేర్కొన్నారు.

ఈ వాస్తవాల ఆధారంగా పిటిషనర్లు కాంట్రాక్టర్లకు ఆకులు, పొగాకు విక్రయిస్తున్నారని, బీడీలు వచ్చిన తర్వాత కాంట్రాక్టర్లు బీడీలను తిరిగి విక్రయించినట్లు కేసు పెట్టాలని పిటిషనర్లు

భావించారు. అయితే ఒప్పందం ప్రకారం బీడీలు వేయకపోతే ముడిసరుకులను పిటిషనర్లకు తిరిగి ఇవ్వాల్సి ఉంటుందని, కాంట్రాక్టర్లు ముడిసరుకును ఇతరులకు విక్రయించరాదని ట్రిబ్యునల్ స్పష్టం చేసింది. బీడీలు తయారైన తర్వాత వాటిని ముడిసరుకు సరఫరా చేసిన వారికి మాత్రమే పంపిణీ చేసే అవకాశం ఉంది తప్ప మరెవరికీ ఇవ్వలేదు. పిటిషనర్ నిర్ణయించిన ముడి పదార్థాల ధర మరియు ఫినిష్డ్ ఉత్పత్తుల ధర ఎల్లప్పుడూ ఒకేలా ఉంటాయి మరియు మార్కెట్ రేట్ల ప్రకారం ఎప్పుడూ హెచ్చుతగ్గులకు లోనుకావు. అందువల్ల ముడిసరుకుల అమ్మకాలు లేవని, ఫినిష్డ్ ప్రొడక్ట్స్ రీసేల్ చేయాలని, ఫ్యాక్టరీస్ యాక్ట్ కింద నిబంధనలను తప్పించేందుకు ఈ విధానాన్ని రూపొందించామని ట్రిబ్యునల్ తేల్చింది. కాంట్రాక్టర్లు తమ ఇబ్బందులకు సాధారణంగా వెయ్యికి రెండు బీడీలు మాత్రమే పొందారని ట్రిబ్యునల్ గుర్తించింది. బీడీలు వేసిన కార్మికులకు కాంట్రాక్టర్లు మాత్రమే బాధ్యత వహించాలనే ఒప్పందంలోని క్లాజును ట్రిబ్యునల్ ప్రస్తావించింది. ఫ్యాక్టరీల చట్టం లేదా మద్రాస్ షాప్స్ అండ్ ఎస్టాబ్లి మెంట్స్ చట్టం కింద తమపై ఉన్న చట్టబద్ధమైన విధులు, బాధ్యతల నుంచి తప్పించుకోవడానికి పిటిషనర్లు ఉద్దేశపూర్వకంగానే ఈ నిబంధనలను ఒప్పందంలో పెట్టారని అభిప్రాయపడింది. చివరకు మొత్తం సాక్ష్యాధారాలను పరిశీలించిన ట్రిబ్యునల్ కాంట్రాక్టర్ల ద్వారా బీడీల తయారీ విధానం కేవలం పిటిషనర్లు రూపొందించిన మరుగున పడిన పొరపాటని తేల్చింది. కాంట్రాక్టర్లు నిరుపేదలేనని, ఎలాంటి నిర్దిష్ట విధులు నిర్వర్తించలేదని, ప్రత్యేక విధులు నిర్వర్తించలేదని ట్రిబ్యునల్ గుర్తించింది. ముడిసరుకును ఫినిష్డ్ ప్రొడక్ట్ లుగా తయారు చేసేందుకు కాంట్రాక్టర్లు సరఫరా చేశారని, ముడిసరుకును కార్మికుల వద్దకు తీసుకువెళ్లడం, తయారు చేసిన మెటీరియల్ ను సేకరించడం తప్ప కాంట్రాక్టర్లకు వేరే పని లేదన్నారు. అందువల్ల కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు కాదని, వారు కేవలం ఉద్యోగులు లేదా వివిధ కర్మాగారాల బ్రాంచ్ మేనేజర్లుగా పనిచేస్తున్నారని పేర్కొంది. వారి పారితోషికం పని మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. అందువల్ల బీడీ కార్మికులు పిటిషనర్ల ఉద్యోగులు అని, కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు కాదని, వారు పిటిషనర్ల ఉద్యోగులు లేదా బ్రాంచ్ మేనేజర్లు తప్ప మరేమీ కాదని నిర్ధారణకు వచ్చారు. చివరికి వెయ్యి బీడీలకు రెండు అణాల

వేతనాలు తగ్గించడం సమంజసం కాదని, పాత రేట్లకే కార్మికులు అర్హులని తేల్చి చెప్పింది. అందువల్ల వేతనాల తగ్గింపును పునరుద్ధరించాలని ఆదేశించింది.

ఆ తర్వాత పిటిషనర్లు హైకోర్టులో రెండు రిట్ పిటిషన్లు దాఖలు చేశారు, కాంట్రాక్టర్లు, కాంట్రాక్టర్లు నియమించిన పనివారు పిటిషనర్ల పనివారు అని ట్రిబ్యునల్ చెప్పడం తప్పు అని వారి వాదన. హైకోర్టు ముందు ఒక నమూనా ఒప్పందాన్ని సమర్పించినట్లు తెలుస్తోంది, ఇది ఈ క్రింది షరతులకు విరుద్ధంగా ఉంది:-

(1) యజమాని పొగాకు మరియు బీడీ ఆకులను సరఫరా చేయాలి;

(2) మధ్యవర్తి తన స్వంత ప్రాంగణాలను నియమించుకోవాలి మరియు అక్కడ బీడీలను తిప్పే పనిని కొనసాగించడానికి అవసరమైన లైసెన్స్ పొందాలి;

(3) ఆ మధ్యవర్తి ఆవరణలో ఏ సమయంలోనూ తొమ్మిది బీడీ రోలర్లకు మించి పనిచేయరాదు.

(4) మధ్యవర్తి బీడీలను తిప్పడానికి అయ్యే అన్ని యాదృచ్ఛిక ఛార్జీలను, త్రెడ్ ఖర్చు మరియు బీడీ రోలర్లకు చెల్లించే పారితోషికంతో సహా భరించాలి.

(5) మధ్యవర్తి ద్వారా పంపిణీ చేయబడిన 1,000 బీడీల యొక్క ప్రతి యూనిట్ కు, యజమాని సరఫరా చేసిన పొగాకు మరియు బీడీ ఆకుల ఖర్చును మినహాయించిన తరువాత, అతను నిర్ణీత మొత్తాన్ని చెల్లించాలి.

(6) మధ్యవర్తి మరే ఇతర పారిశ్రామిక సంస్థతోనూ ఇలాంటి సంబంధం పెట్టుకోకూడదు.

(7) 1,000 బీడీల యొక్క ప్రతి యూనిట్ కు చెల్లించాల్సిన ముడి సరుకుల ధర మరియు ధర యజమాని విచక్షణ మేరకు నిర్ణయించబడాలి.

ఈ షరతులతో పాటు, ఏదైనా షరతులను ఉల్లంఘిస్తే రద్దు చేయడానికి కూడా బాధ్యత వహిస్తుందని ఒప్పందంలో పేర్కొన్నారు. మరియు యజమానులకు ఎటువంటి సంబంధం లేదని, బీడీలు తిప్పడానికి తమకు చెల్లించాల్సిన దాని కోసం మధ్యవర్తిని ఆశ్రయించాల్సిన బీడీ కార్మికులకు వారు బాధ్యత వహించరని పేర్కొంది.

కాంట్రాక్ట్ నిబంధనలు, రికార్డుల్లో ఉన్న సాక్ష్యాలను పరిశీలించిన సింగిల్ జడ్జి బీడీ రోలర్ గానీ, మధ్యవర్తి గానీ పిటిషనర్ల ఉద్యోగి కాదని తేల్చారు. తత్ఫలితంగా పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టంలోని సెక్షన్ 2 (కె) పరిధిలో పిటిషనర్లకు, బీడీదారులకు మధ్య పారిశ్రామిక వివాదం ఉండదు. అందువల్ల పిటిషన్లను అనుమతించి ట్రిబ్యునల్ తీర్పును రద్దు చేశారు.

ఆ తర్వాత పనివారు రెండు విజ్ఞప్తులు చేశారు. కాంట్రాక్ట్ నిబంధనలు, ట్రిబ్యునల్ నివేదికలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న అప్పీల్ కోర్టు కాంట్రాక్టర్లుగా చెప్పుకునే వారు నిజంగా పిటిషనర్ల ఏజెంట్లేనని, వాస్తవానికి బీడీని తిప్పిన బీడ కార్మికులపై పిటిషనర్ల నియంత్రణ కొరవడిందని నిర్ధారణకు వచ్చింది. మధ్యవర్తులు అనర్హులని, సాక్ష్యాధారాల ప్రకారం సొంతంగా ఫ్యాక్టరీలు పెట్టుకోలేరని అప్పీల్ కోర్టు గుర్తించింది. కార్మికులకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను పరిష్కరించడంలో పిటిషనర్లు నిజమైన హస్తం తీసుకున్నారని, మధ్యవర్తి కేవలం సైఫర్ మాత్రమేనని, కార్మికులపై నిజమైన నియంత్రణ పిటిషనర్లదేనని సాక్ష్యాధారాలు వెల్లడించాయి. అందువల్ల అప్పీలు కోర్టు పిటిషనర్లు కార్మికులకు నిజమైన యజమానులు మరియు మధ్యవర్తులు అని పిలువబడే వారు లేదా స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు కొన్ని సందర్భాల్లో మాజీ ఉద్యోగులు పిటిషనర్ల ఏజెంట్లు మాత్రమే కాదని అభిప్రాయపడింది. మధ్యవర్తులు కేవలం యాజమాన్యం నియమించిన బ్రాంచ్ మేనేజర్లు మాత్రమేనని, పిటిషనర్లు, రోలర్ల మధ్య యజమానులు, ఉద్యోగుల సంబంధాలు ఉన్నాయని ట్రిబ్యునల్ ఇచ్చిన నిర్ధారణ సరైనదేనని అప్పీల్ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. అందువల్ల అప్పీళ్లను అనుమతించి,

ట్రిబ్యునల్ ఉత్తర్వులను పునరుద్ధరించారు. హైకోర్టు ట్రయల్ కోర్టు మంజూరు చేసిన ధ్రువీకరణ పత్రాలపై పిటిషనర్లు, వారు మా ముందుకు వచ్చారు. ట్రిబ్యునల్, మద్రాసు యజమాని మరియు ఉద్యోగి మధ్య యజమాని మరియు సేవకుడి సంబంధం ఉందా అనే ప్రశ్న అనేక సందర్భాల్లో ఈ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ధరంగాధర కెమికల్స్ లో వర్క్స్ లిమిటెడ్ వి. సౌరాష్ట్ర రాష్ట్రంలో ఒక వ్యక్తి పనివాడా లేదా అనే ప్రశ్న అతను యజమానిచే నియమించబడ్డాడా మరియు యజమాని మరియు ఉద్యోగి లేదా యజమాని మరియు సేవకుడి సంబంధం వారి మధ్య జీవించి ఉందా అనే దానిపై ఆధారపడి ఉంటుందని భావించబడింది. అటువంటి సంబంధానికి ప్రాధమిక పరీక్ష ఏమిటంటే, ఏ పని చేయాలో నిర్దేశించడం మాత్రమే కాదు, అది చేయవలసిన విధానాన్ని నియంత్రించే హక్కు యజమానిలో ఉంది, వివిధ పరిశ్రమలలో అటువంటి నియంత్రణ యొక్క స్వభావం లేదా పరిధి మారుతూ ఉంటుంది మరియు దాని స్వభావరీత్యా ఖచ్చితంగా నిర్వచించబడదు. కాబట్టి పని స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని యజమాని ద్వారా తగిన నియంత్రణ మరియు పర్యవేక్షణ ఉందా అని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం సరైన విధానం. ఇరుపక్షాల మధ్య సంబంధం యజమాని మరియు ఉద్యోగి మధ్య లేదా యజమాని మరియు సేవకుడి మధ్య ఒకదా అనే ప్రశ్న ప్రతి కేసు యొక్క పరిస్థితులను బట్టి వాస్తవం యొక్క స్వచ్ఛమైన ప్రశ్న అని పేర్కొంది. ఆ సందర్భంలో, వృత్తిపరమైన కార్మికుల తరగతి అయిన కొంతమంది అగరియాలు పనివారా లేక స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లా అనేది వివాదం. ఆ కేసులో కనుగొన్న వాస్తవాలు ఏమిటంటే, అగారియాలు తమ కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి పనిచేశారు మరియు వారి స్వంత ఖాతాలో అదనపు శ్రమను నిమగ్నం చేయడానికి స్వేచ్ఛగా ఉన్నారు. పనిగంటలు నిర్దేశించలేదు. మస్టర్ రోల్స్ నిర్వహించబడలేదు లేదా పనివేళలను మాస్టర్ నియంత్రించలేదు. సెలవులు లేదా సెలవులకు సంబంధించి ఎటువంటి నియమాలు లేవు మరియు ఉప్పు తయారీకి ఏర్పాట్లు చేసిన తరువాత అగారియాలు కర్మాగారం నుండి స్వేచ్ఛగా బయటకు వెళ్ళవచ్చు. సర్వీస్ కాంట్రాక్ట్ లో సాధారణంగా కనిపించే కొన్ని లక్షణాలు _were, మొత్తం

మీద అగారియాల స్థితి పనివారిది, స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లది కాదని ట్రిబ్యునల్ అభిప్రాయపడింది, ప్రత్యేకించి పర్యవేక్షణ మరియు నియంత్రణను మాస్టర్ మొదటి నుండి చివరి వరకు విస్తరించాడు. ఆ కేసులో లభించిన వాస్తవాలను సమీక్షించడంపై ట్రిబ్యునల్ అభిప్రాయాన్ని ఈ కోర్టు సమర్థించింది.

ప్రస్తావించిన తదుపరి కేసు శ్రీ చింతమన్ రావు వి. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం. అది బీడీ తయారీకి సంబంధించిన వ్యవహారం. సత్తేదార్లు అని పిలువబడే కొందరు వ్యక్తులు, సత్తెదార్ల కింద పనిచేసేవారు పనివారా కాదా అనే ప్రశ్న తలెత్తింది. బీడీలను తమ సొంత కర్మాగారాల్లో తయారు చేయడం ద్వారా లేదా డెలివరీ, ఆమోదం తర్వాత యాజమాన్యం చెల్లించాల్సిన ధరకు థర్డ్ పార్టీలకు పనులు అప్పగించడం ద్వారా సత్తెదార్లు బీడీలను సరఫరా చేసినట్లు గుర్తించారు. ధరంగాధర కెమికల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్ కేసులో పేర్కొన్న సూత్రాలను ప్రస్తావించి, ఉద్యోగంలో ఉన్న వ్యక్తులు పనివారా కాదా అని నిర్ధారించడానికి, సత్తెదార్లు కర్మాగార యాజమాన్యం ఆధీనంలో లేరని, వారు కోరుకున్న చోట బీడీలను తయారు చేయవచ్చని కనుగొన్నారు. అందువల్ల కూలీలను యాజమాన్యం ప్రత్యక్షంగా గానీ, సత్తెదార్ల ద్వారా గానీ నియమించలేదని తేల్చారు. ఆ కేసు ప్రత్యేకత ఏమిటంటే సత్తెదార్ల కింద పనిచేసే వారెవరూ కర్మాగారాల్లో పనిచేయలేదు. బీడీలను ఎక్కడైనా తయారు చేసుకోవచ్చని, యాజమాన్యం కర్మాగారంలో పని చేయాల్సిన బాధ్యత సత్తెదార్లపై లేదన్నారు. కార్మికుల ఇళ్లలో బీడీలు తయారు చేయడానికి కార్మికులకు పొగాకు పంపిణీ చేసే హక్కు కూడా సత్తెదార్లకు ఉండేది. ఈ పరిస్థితుల్లోనే సత్తెదార్లు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లని, వారు నియమించిన కార్మికులు యాజమాన్య కార్మికులు కాదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

అప్పుడు మనం శ్రీ బర్జిచంద్ శర్మ వర్సెస్ విషయానికి వద్దాం. ఫస్ట్ సివిల్ జడ్జి, నాగ్పూర్. అది కూడా బీడీ తయారీకి సంబంధించిన విషయమే. బీడీలు తిప్పే కార్మికులు కర్మాగారంలో పనిచేయాల్సి వచ్చేదని, వారి ఇళ్లలో పనిచేసే స్వేచ్ఛ లేదని, వారి

హాజరును ఫ్యాక్టరీలో నమోదు చేశారని, వారు ఫ్యాక్టరీ వేళల్లోనే పనిచేయాల్సి వచ్చిందని, అయితే వారు పూర్తి కాలం పనిచేయాల్సిన అవసరం లేదని, ఇష్టం వచ్చినప్పుడు వచ్చి వెళ్లిపోవచ్చని, అయితే మధ్యాహ్నం తర్వాత వస్తే వారికి పొగాకు సరఫరా చేయలేదని తేలింది. అందువలన రాత్రి 7 గంటలకు ఫ్యాక్టరీ మూసివేసినప్పటికీ పని చేయడానికి అనుమతించబడలేదు. ఎనిమిది రోజుల పాటు గైర్హాజరైతే వారిని సర్వీసు నుంచి తొలగించే అవకాశం ఉంది. చేసిన పని పరిమాణాన్ని బట్టి పీస్ రేట్లపై చెల్లించి, సరైన ప్రమాణాలు పాటించని బీడీలను తిరస్కరించవచ్చు. ఈ వాస్తవాల ఆధారంగా కార్మికులు కర్మాగారాల చట్టం ప్రకారం కార్మికులేనని, వారు స్వతంత్రులు కాదని అభిప్రాయపడింది. వివిధ పరిశ్రమలలో నియంత్రణ స్వభావం మరియు పరిధి మారుతూ ఉంటాయని, దాని స్వభావాన్ని ఖచ్చితంగా నిర్వచించలేమని ఈ కోర్టు ఎత్తిచూపింది. ఆపరేషన్ సాధారణ స్వభావంతో ఉన్నప్పుడు మరియు అన్ని సమయాల్లో సూపర్వి1ఎస్10ఎన్ అవసరం లేదు. సరైన ప్రమాణాలకు రాని బీడీలను తిరస్కరించే పద్ధతి ద్వారా రోజు చివరిలో నియంత్రణను అమలు చేయవచ్చు, యజమాని యొక్క అటువంటి సప్-విజన్ కార్మికులను, యజమాని యొక్క ఉద్యోగులను తయారు చేయడానికి సరిపోతుంది మరియు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లను కాదు. ఒక వ్యక్తిని గురువుకు సేవకుడిగా చేయడానికి అవసరమైన నియంత్రణ స్వభావం ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

తదుపరి కేసు శంకర్ బాలాజీ వాజే వి. మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం. అది కూడా బీడీ తయారీ కేసు. ఆ కేసులోని వాస్తవాలపై మెజారిటీ శ్రీ బిర్దిచంద్ షాన్నా కేసులో తీర్పు విలక్షణమైనదని, పిటిషనర్ కర్మాగారాల చట్టం యొక్క అర్థంలో కార్మికుడు కాదని అభిప్రాయపడ్డారు. ఏదేమైనా, ఒక వ్యక్తి ఉద్యోగినా లేదా స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్ కాదా అనే నిర్ధారణకు రావడానికి ప్రమాణాల గురించి ధరంగద్రా కెమికల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్ ఈ కేసులో తీర్పు వచ్చినప్పటి నుండి ఆ కేసు కూడా ఈ కోర్టు యొక్క నిర్ణయాల మార్గాన్ని అనుసరించింది.

చివరిసారిగా బీడీ తయారీ కేసు ప్రస్తావన వచ్చింది, అనగా భికుసా పై అమాసా కష్త్రిలా (పి) లిమిటెడ్ వి. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా. అలాంటప్పుడు ఫ్యాక్టరీల చట్టంలోని సెక్షన్ 85 రాజ్యాంగబద్ధత గురించి, దాని కింద మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ గురించి ప్రధాన ప్రశ్న తలెత్తింది. సెక్షన్ 85 రాజ్యాంగబద్ధతను, దాని కింద చేసిన నోటిఫికేషన్ను సమర్థించారు. ప్రశ్న: ఇందులో 79వ అధ్యాయం యొక్క అనువర్తనం గురించి ఉంది. సెలవులకు సంబంధించి కర్మాగారాల చట్టం మరియు శంకర్ బాలాజీ వాజే కేసులో ఎదురైన ఇబ్బందులను, పరిస్థితులలో సెలవును ఎలా లెక్కించవచ్చో శ్రీ బిర్దిచంద్ షాన్నా కేసులో తీర్పుకు సంబంధించి వివరించారు.

ఈ నిర్ణయాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని వారి కింద పనిచేసే కార్మికులు ఉన్నారా లేదా అనేది మనం నిర్ణయించుకోవాలి. ఈ సందర్భాలలో స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అప్పీలుదారుల పనివారు. స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అనబడే వారు కేవలం పిటిషనర్ల ఏజెంట్లు లేదా బ్రాంచ్ మేనేజర్లు అని ట్రిబ్యునల్ గుర్తించింది మరియు ఈ అభిప్రాయాన్ని అప్పీల్ కోర్టు ధృవీకరించింది. ఈ కేసుల వాస్తవాలపై అప్పీల్ కోర్టు ధృవీకరించిన ట్రిబ్యునల్ తీసుకున్న ఈ అభిప్రాయంతో విభేదించడానికి మాకు ఎటువంటి కారణం కనిపించడం లేదు. ఒప్పందాలపై, వాస్తవాలపై మధ్యవర్తులుగా చెప్పబడుతున్న వారు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లని తెలిసిన సింగిల్ జడ్జి అభిప్రాయపడినప్పుడు మేము ఈ విషయంలో పట్టించుకోము. అయితే ఈ విషయంలో అప్పీల్ కోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయం సరైనదేనని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. అప్పీల్ కోర్టు సరిగ్గా ఎత్తి చూపినట్లుగా స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు నిరుపేదలు, వారు అన్ని విధాలుగా పిటిషనర్ల నియంత్రణలో ఉన్నారు. కర్మాగారాల చట్టం కింద నిబంధనలను తప్పించుకోవడానికి ఈ వ్యవస్థను రూపొందించారనడంలో సందేహం లేదు. అంతేకాక స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారికి నిజంగా స్వతంత్రత లేదనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. అన్ని. అప్పీలు కోర్టు ఎత్తిచూపినట్లు వారు తమ స్వంత కర్మాగారాలను కలిగి ఉండలేని అసమర్థ వ్యక్తులు. వీరిలో కొందరు పిటిషనర్ల మాజీ ఉద్యోగులు కూడా ఉన్నారు. ఒప్పందం

ఆచరణాత్మకంగా ఏకపక్షంగా ఉంటుంది, దీనిలో యజమాని తనకు నచ్చిన విధంగా ముడి పదార్థాలను సరఫరా చేయవచ్చు లేదా తిరస్కరించవచ్చు. కాంట్రాక్టరు అని పిలువబడే వ్యక్తికి ముడిసరుకు సరఫరా చేయమని పట్టుబట్టే హక్కు లేదు. స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు తన కర్మాగారంలో తొమ్మిది మందికి మించి నియమించుకోకూడదు. ముడిసరుకును స్వతంత్ర కాంట్రాక్టరు అని పిలువబడే వ్యక్తికి అమ్మడం మరియు అతను తయారు చేసిన బీడీలను తిరిగి అమ్మడం కూడా కేవలం మరుగుదొడ్డి మాత్రమే, కాంట్రాక్టరు అని పిలువబడే వ్యక్తి పదార్థాలకు ఎప్పుడూ చెల్లించలేదనే వాస్తవాన్ని బట్టి దాని స్వభావం స్పష్టమవుతుంది. తయారు చేసిన బీడీలను పిటిషనర్లకు డెలివరీ చేసినప్పుడు మాత్రమే జరుగుతుంది. ముడి సరుకుల అమ్మకం అని పిలువబడే మొత్తాలను బీడీలకు నిర్ణయించిన ధర నుండి మినహాయిస్తారు. వాస్తవానికి స్వతంత్ర కాంట్రాక్టరుగా చెప్పుకునే వ్యక్తికి పొగాకు, ఆకులు సరఫరా చేసి, పనిచేసే కార్మికుల వేతనాలకు, తన సొంత ఇబ్బందులకు కొంత మొత్తాన్ని చెల్లిస్తారు. అందువల్ల గుత్తేదారు అని పిలవబడే వ్యక్తి అప్పీలు కోర్టు ప్రకారం కేవలం ఒక ఉద్యోగి లేదా అప్పీలుదారుల ఏజెంట్ మాత్రమేనని, అందువల్ల అతను పిటిషనర్ల తరఫున బీడీలు వేయడానికి కార్మికులను నియమించే ఉద్యోగి లేదా ఏజెంట్ అని భావించడంలో మనకు ఎటువంటి ఇబ్బంది కనిపించదు. ఫ్యాక్టరీల చట్టం కింద నిబంధనల నుంచి తప్పించుకునేందుకు ఒకే చోట తొమ్మిది మందికి మించి పని చేయొద్దని చెప్పిన స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్ల మధ్య పనులు పంచుతున్నారు. అయితే ప్రస్తుత అప్పీళ్లలో ఆ అంశానికి సంబంధించి మాకు సంబంధం లేదు. కానీ కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే కార్మికులు నిజంగా తమ ఏజెంట్లు లేదా సేవకుల ద్వారా నియమించబడిన పిటిషనర్ల పనివారు, వారు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలవడానికి ఎంచుకుంటారు అనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

అయితే బీడీ కార్మికులపై ఏజెంట్ కు కూడా నియంత్రణ లేదని వాపోతున్నారు. బీడీ కార్మికులు మరుసటి రోజు పనికి సరైన ఆకారం మరియు పరిమాణంలో ఉండటానికి

వాటిని కత్తిరించడానికి ఆకులను ఇళ్లకు తీసుకెళ్లడానికి అనుమతి ఉందని ఇప్పుడు ఆధారాలు చూపిస్తున్నాయి, కాని ఆకులను పొగాకుతో నింపడం (అనగా బీడీలను తిప్పడం)ను స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్ అని పిలువబడే కర్మాగారంలో మాత్రమే చేయగలడు. కార్మికులకు ఇష్టం వచ్చినప్పుడు ఇంటికి తీసుకెళ్లి బీడీల్లో వేయడానికి పొగాకు ఇవ్వడం లేదు. బీడీల అసలు పని చేయాలంటే ఇండిపెండెంట్ కాంట్రాక్టరు అని పిలువబడే కర్మాగారానికి వారు హాజరు కావాల్సి ఉంటుంది. శ్రీ బిర్ధిచంద్ షాన్నా కేసులో ఈ కోర్టు సూచించినట్లుగా, పని చాలా సరళమైన స్వభావం కలిగి ఉంది, అన్ని సమయాల్లో పర్యవేక్షణ అవసరం లేదు. లోపభూయిష్టమైన బీడీలను తిరస్కరించే విధానం ద్వారా బిర్ధిచంద్ శర్మ విషయంలో పర్యవేక్షణ జరిగింది. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో ఒప్పందం యొక్క పూర్తి నిబంధనలు మాకు లభించలేదు, అందువల్ల కార్మికులపై ఎటువంటి పర్యవేక్షణ లేదా నియంత్రణ లేదని మరియు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారు ప్రామాణికంగా ఉన్నా లేకపోయినా అన్ని రకాల బీడీలను అంగీకరించవలసి ఉంటుందని చెప్పడం సాధ్యం కాదు. స్వతంత్ర కాంట్రాక్టరుగా చెప్పుకునే వ్యక్తి ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా లేని బీడీలను అంగీకరించే అవకాశం లేదు. ఎందుకంటే ఇది సాధారణంగా ఉన్న వ్యవస్థ, ఈ వాణిజ్యం మనం ప్రస్తావించిన అనేక బీడీ తయారీ కేసుల వాస్తవాలను బట్టి స్పష్టమవుతుంది. అందువల్ల కార్మికులు చేసే పనులపై ఎలాంటి పర్యవేక్షణ లేదని ఏదో ఒక విధంగా ఆధారాలు లేనప్పుడు చెప్పడానికి మేము సిద్ధంగా లేము. ఈ పరిస్థితులలో అప్పీలుదారునికి యజమానికి, సేవకునికి మధ్య ఉన్న సంబంధమును గూర్చిన అభిప్రాయము; మరియు స్వతంత్ర కాంట్రాక్టర్లు అని పిలువబడే వారిచే నియమించబడిన పనివారు స్థాపించబడతారు. బీడీల తయారీకి సంబంధించి వివాదం తలెత్తినప్పుడల్లా కార్మికులు పరిష్కారం కోసం పిటిషనర్ల వైపు చూశారు. ఒక సందర్భంలో పిటిషనర్లలో ఒకరి మేనేజర్ కార్మికుల వేతనాలను వెయ్యి బీడీలకు రూ.1/14/- నుంచి రూ.2/- కు పెంచడానికి ఫ్యాక్టరీ అంగీకరిస్తున్నట్లు లేబర్ అధికారికి లేఖ రాశారు. మరో కేసులో కూడా ఇండిపెండెంట్ కాంట్రాక్టర్ల కింద పనిచేసే కార్మికుల వేతనాలు పెరిగినా,

తగ్గినా పిటిషనర్లే అసలు నిర్ణయం తీసుకుంటారని పేర్కొంటూ లేఖ రాశారు. కార్మికులు తమ ఉద్యోగులు కాదనీ, తమకు, సదరు కార్మికులకు మధ్య ఎలాంటి గోప్యత లేదన్న వారి వాదనకు పిటిషనర్ల తీరు పొంతన కుదరడం లేదు. అందువల్ల కేసుల్లో లభించిన వాస్తవాల ఆధారంగా మధ్యవర్తులు కేవలం యాజమాన్యం నియమించిన బ్రాంచ్ మేనేజర్లు మాత్రమేనని, పిటిషనర్లకు, బీడీ రోలర్లకు మధ్య యజమానులు, ఉద్యోగుల సంబంధాలు ఉన్నాయని ట్రిబ్యునల్ ఇచ్చిన నిర్ధారణ సరైనదేనని అప్పీల్ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఈ దృష్ట్యా అప్పీళ్లు విఫలమవుతాయి మరియు తద్వారా ఖర్చులతో కొట్టివేయబడతాయి- ఒక సెట్ విచారణ ఖర్చులు.

అప్పీళ్లను కొట్టివేయటమైనది.